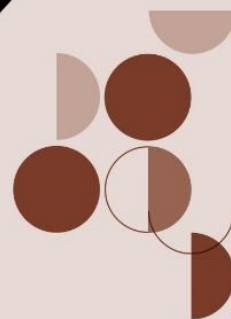

FORSKNING

2020-2025

HAUGALANDMUSEET.NO
post@haugalandmuseet.no

**HAUGA
LAND
MUSEET**

INNHold

1. Innledning
2. Om Haugalandmuseet
3. Hva er forskning?
4. Forskning i Haugalandmuseet
5. Formål og satsning i planperioden
 - 5.1 Forskning er en integrert del av museets virksomhet
 - 5.2 Forskning på egne samlinger
 - 5.3 Kunnskapsproduksjon og forskning på tema som har regional forankring og nasjonal relevans
 - 5.4 Forskning ved Haugalandmuseet skal synliggjøres og formidles
 - 5.5 Samarbeid med andre forskningsinstitusjoner
 - 5.6 Øke den vitenskapelige kompetansen i personalet
 - 5.7 Finansiering
6. Innen 2025

1. INNLEDNING

Dette dokumentet er den første forskningsplanen for Haugalandmuseet AS. Den er forankret i Strategidokument for Haugalandmuseet 2020-2025. Planen skal bidra til å organisere forsknings- og utviklingsvirksomhet i Haugalandmuseet, følge opp strategiske mål og overordnede tiltak, synliggjøre og høyne kompetansen til de ansatte, gjøre museet mer bevisst på egen forskningsaktivitet og bidra til økt forskning.

Den vitenskapelige virksomheten ved museene har fått økt oppmerksomhet de siste årene, med særskilt fokus på forskningsbasert formidling og utvikling. I stortingsmeldinger, planer, offentlige utredninger og andre dokumenter presiseres det at forskning er en sentral del av museenes virksomhet. Museum er per definisjon en forskningsinstitusjon, og forskning skal være et redskap i utviklingsarbeidet og kunnskapsformidling ved museer. Dette gjenspeiles også i de føringer som offentlige myndigheter gir som grunnlag for tildeling av driftsmidler.

Forskning som en viktig aktivitet ved museene er forankret både i ICOM's definisjon av et museum, i stortingsmelding om museum, i museumsplan for Rogaland fylkeskommune og i Haugalandmuseets vedtekter.

ICOMs's definisjon av museum: "Et museum er en permanent institusjon, ikke basert på profitt, som skal tjene samfunnet og dets utvikling og være åpent for publikum; som samler inn, bevarer/konserverer, forsker i, formidler og stiller ut materielle og immaterielle vitnesbyrd om mennesker og deres omgivelser i studie-, utdannings- og underholdningsøyemed." (ICOMs statutter, artikkel 3, paragraf 1)

Betydningen av forskning og kunnskapsarbeid i museene ble understreket allerede i St.meld. nr. 22 (1999-2000) *Kjelder til kunnskap og oppleving*: «For å fylla rolla som aktive samfunnsinstitusjonar er det avgjerande viktig at museumsverksemda femner om eller på annan måte knyter an til forskning og forskningsresultat.»

I Stortingsmelding nr.49 (2008-2009): *Framtidas museum. Forvaltning, forskning, formidling, fornying*, står følgende: «Forskning og kunnskapsutvikling ved museene er et nødvendig faglig grunnlag for innsamling, dokumentasjon og formidling. Et delmål vil være økt forsknings samarbeid, både i museumsnettverket og mellom museene og forskningsmiljøer i kunnskapssektoren.» Det presiseres at «Museenes utvikling er hele tiden avhengig av å ha en solid forskningsinnsats i bunnen. Uten dette vil vi på sikt bare gå på tomgang og bli uinteressante skall med uforståelige gjenstander.»

I Regionalplan for museum 2011-2014, Rogaland er forskning oppført som et delmål: «Forskning skal vera eit berande element i museumsverksemda i Rogaland. Det skal leggjast til rette for allsidig forskingsaktivitet og stimulerast til auka forskingi samarbeid med andre museer og forskingsmiljø i fylket. Det er eit mål å styrka forkinga på musea sine samlingar og eigne virkefelt». Etablering av et årlig forskningsstipend som museene kan søke på er satt opp som et tiltak.¹

Gjennom museumsprogrammet *Forskning i museet* har Kulturrådet gitt signaler om at forskning er et satsingsområde. Kulturrådet ønsker med dette programmet å stimulere forskningen i museene, og å belyse museene som forskningsinstitusjoner.²

Formålsparagrafen i Haugalandmuseet AS vedtekter sier dette om forskning:

- *Museet skal forvalte, forske på og formidle materiell og immateriell kultur*
- *Museet skal være en vitenskapelig faginstitution og ha en aktiv samfunnsrolle*

¹ <https://www.rogfk.no/vare-tjenester/planlegging/gjeldende-planer-og-strategier/kultur/regional-plan-for-museum-2011-2014/> 12.02.2020

² <https://www.kulturradet.no/stotteordning/-/vis/forskning-i-museer> 12.02.2020

2. OM HAUGALANDMUSEET

Haugalandmuseet AS ble stiftet første gang i 2005, nykonsolidert i 2019, og er regionmuseum for Nord-Rogaland, med eierkommunene Bokn, Haugesund, Tysvær, Utsira og Vindafjord. Haugalandmuseet skal forvalte, forske på og formidle kunst- og kulturhistorie fra hele Nord-Rogaland. Haugalandmuseet satser bredt på bevaring og formidling av kunst- og kulturhistorie. Hovedfokus i museet i planperioden er havet, som til alle tider har vært den viktigste leveveien for regionen. Havet er livsnerven. Til inspirasjon for kunstnere, en fluktvei under dramatiske krigsår og kapital til vårt moderne samfunn. Hav, skip og sild er vår kulturarv.

3. HVA ER FORSKNING?

Frascati-manualen³ definerer forskning slik:

GRUNNFORSKNING er eksperimentell eller teoretisk virksomhet som primært utføres for å skaffe til veie ny kunnskap om det underliggende grunnlaget for fenomener og observerbare fakta, uten sikte på spesiell anvendelse eller bruk.

ANVENDT FORSKNING er også virksomhet av original karakter som utføres for å skaffe til veie ny kunnskap. Anvendt forskning er imidlertid primært rettet mot bestemte praktiske mål og anvendelser.

UTVIKLINGSARBEID er systematisk virksomhet som anvender eksisterende kunnskap fra forskning og praktisk erfaring, og som er rettet mot å fremstille nye

³ Frascati-manualen, oppkalt etter stedet i Italia der det første møtet om retningslinjene for innsamling og bearbeiding av data om landenes ressurser til FoU-virksomhet ble avholdt i 1963. Manualen er skrevet av og for de nasjonale ekspertene på FoU-statistikk i OECD-landene, og har blitt revidert flere ganger siden. En ny, revidert utgave ble vedtatt av de nasjonale FoU-ekspertene (NESTI-gruppen) ble lanseres i oktober 2015. Dette er den sjette revisjonen av manualen og den sjuende utgaven. Det er ikke gjort vesentlige endringer i de sentrale FoU-definisjonene. Det er imidlertid blitt foretatt forbedringer i klargjøring av retningslinjer og anbefalinger for utarbeidelse av FoU-statistikken slik at den blir mest mulig i tråd med samfunnsutviklingen og sammenlignbar mellom land. Felles retningslinjer, definisjoner og anbefalinger om «best practice» er en forutsetning for sammenlignbar statistikk. Kilde: <https://www.nifu.no/fou-statistiske/fou-statistikk/frascati/> 12.02.2020

eller vesentlige forbedrede materialer, produkter eller innretninger, eller å innføre nye eller vesentlig forbedrede prosesser, systemer eller tjenester.

Forskningen som utføres ved et museum er verken prinsipielt eller kvalitativt forskjellig fra annen forskning.

4. FORSKNING I HAUGALANDMUSEET

Haugalandmuseet definerer forskning i samsvar med OECD, Frascati-manualen, (1963) som «...kreativ virksomhet som utføres systematisk for å oppnå økt kunnskap...». I snever forstand begrenses begrepet til forskning med utgangspunkt i definert problemstilling, ved vitenskapelige metoder som utføres av personer med kompetanse til å anvende disse metodene.

Dokumentasjon og kunnskapsproduksjon.

Det finnes flere andre former for kunnskapsarbeid som ikke inngår i en streng definisjon av begrepet forskning. I Haugalandmuseet er det tradisjon for dokumentasjonsprosjekter og kunnskapsproduksjon ved innsamling av materiell og immateriell kulturarv, ved produksjon av utstillinger og ved skriving av artikler til egen eller andres årbok. Dokumentasjon er kartlegging, innsamling, strukturering, lagring og formidling av informasjon. Forskning vil innebære bearbeiding av det dokumenterte og analyse av spørsmål innenfor emnet. Dokumentasjonsarbeid og kunnskapsproduksjon i museene omfatter som regel også anskaffelse av informasjon som ikke finnes i dokumenter, som immateriell kunnskap og bruk av objekter, - som handlingsbåren kunnskap og intervjuer. Haugalandmuseet vil fortsette med kvalitativ dokumentasjon og kunnskapsproduksjon, men vil med denne planen løfte deler av dette arbeidet opp til et forskningsnivå.

5. FORMÅL OG SATSING I PLANPERIODEN

Forskningsplanen har fem hovedmål:

1. Integrere forskning i Haugalandmuseets virksomhet
2. Forskning på egne samlinger
3. Forskning på tema som har regional forankring og regional og nasjonal relevans
4. Forskning ved Haugalandmuseet skal synliggjøres i regionen
5. Samarbeid med andre forskningsinstitusjoner
6. Øke den vitenskapelige kompetansen i personalet
7. Finansiering

5.1 FORSKNING ER EN INTEGRERT DEL AV MUSEETS VIRKSOMHET

5.2 FORSKNING PÅ EGNE SAMLINGER

Haugalandmuseets samlinger skal aktiveres og være relevante gjennom økt forskning på samlingene. Gjennom flere års revisjons- og vurderingsprosjekt har samlingene i museet blitt løftet fram. Vi har erfart at kvalitative vurderinger gir oversikt, innsikt og ny kunnskap. Denne kunnskapen er et utgangspunkt for videre forskning på samlingene.

Tiltak:

- Formulere forskningsspørsmål som kan være utgangspunkt for forskning – utover den kunnskapsproduksjonen som allerede er gjort.

5.3 KUNNSKAPSPRODUKSJON OG FORSKNING PÅ TEMA SOM HAR REGIONAL FORANKRING OG NASJONAL RELEVANS

Det geografiske utgangspunktet for museets forskning er regionen Nord-Rogaland. I planperioden er det et overordnet og styrende tema for forskning i

Haugalandmuseet. Vil fokusere på tema som handler om livet ved og på havet og tema som kan relateres til sjø og hav. Siden regionmuseet favner både kulturhistorie, kunst og krig, vil museet også prioritere noen andre tema. Forskning og kunnskapsproduksjon vil omfatte skriving av artikler, utgivelse av årbøker, skriving av fagfelleverderte artikler og produksjon av utstillinger.

Tiltak:

Forskning på:

- Hav (eksempelvis sildefisket og fergelandet/rutebåter)
- Nasjonale minoriteter
- Industri, eksempelvis klebersteinsindustrien i middelalderen
- Lokal fotohistorie/fotografer
- Bygningsvern, lokal byggeskikk
- Høytrykk

Årbøker:

- Årboka Haugalendingen 2019/2020: Sildefiske i 1000 år
- Årboka Haugalendingen 2021/2022: Naust og sjøhus i Nord-Rogaland
- Årboka Haugalendingen 2023/2024: Hav og industri. Fra kleberstein til offshoreindustri
- Årboka Haugalendingen 2025/2026: Havet – fluktvei, livsnerve og levevei

Andre publikasjoner:

- Båtreisende/romanifolkets historie: Publikasjon/bok/forskningsprosjekt, i samarbeid med Universitetet i Stavanger/Universitetet i Bergen.
- Klebersteinsindustrien og utskipping av kleberstein fra Årabrot og andre brudd: i samarbeid med Universitetet i Stavanger/Universitetet i Bergen. Utstilling. Phd?
- Lokal fotohistorie/fotografer: Fagfelleverdert artikkel om Thea Larsen, publikasjon/bok om Margit Petersen, publikasjon/bok om industrifotografen Tor Brekke. Utstilling. Phd i fotohistorie?
- Bygningsvern, lokal byggeskikk: Forskning på bygninger i samlingen: bygningsarkeologi, dykk i arkivene, artikler om husene. Publikasjon/bok

om byggeskikk i Nord-Rogaland – presentere bygningene i museet (årbok?)

- Høytrykk – forskning på utvalgte kunstnere? Fagfellevurdert artikkel om kunstnere fra denne regionen.
- Tuastads dagbok - museumshistorie

5.4 FORSKNING VED HAUGALANDMUSEET SKAL SYNLIGGJØRES OG FORMIDLES

Haugalandmuseet skal være synlig som forskningsinstitusjon. Synliggjøringstiltak skal koordineres med kommunikasjonsplan. Forskning og formidling henger sammen. Forskningsaktiviteten og -planen sees i sammenheng med formidlingsstrategi og -plan. Forskning gir grunnlag for god formidling.

Tiltak:

- Forskningsresultater skal formidles i utstillinger og foredrag.
- Lage rutiner for registrering av forsknings- og utviklingsarbeid i Cristin, som populærvitenskapelige artikler, foredrag og museumsutstillinger – i tillegg til vitenskapelige artikler
- Utvikle rutiner for å synliggjøre faglig arbeid i større grad, for eksempel ved å være foredragsholder på konferanser, avisinnslag, deltakelse i offentlig debatt.
- Legge til rette for produksjon av utstillingshefte, artikler eller andre publikasjoner i tilknytning til produksjon av nye utstillinger.
- Publisere småartikler i lokalhistoriske tidsskrift, kronikker og debattinnlegg i avisa for å formidle forskning.

5.4 SAMARBEID MED ANDRE FORSKNING SINSTITUSJONER

Samarbeid med andre forskningsmiljøer er inspirerende, kvalitetshevende og grunnleggende.

En av museets ambisjoner er å være en viktig og inkluderende arena for faglig utvikling, refleksjon og diskusjon. Vi ønsker å samarbeide med nærliggende forskningsinstitusjoner.

Tiltak:

- Tilrettelegge slik at eksterne aktører kan forske på vårt materiale.
- Delta i felles forskningsprosjekter med andre forskningsmiljøer og nettverk.
- Formalisering av samarbeid

5.5 ØKE DEN VITENSKAPELIGE KOMPETANSEN I PERSONALET

For å nå dette målet vil Haugalandmuseet legge til rette for forskning blant ansatte.

Kompetanseheving og tid til forskning er de viktigste tiltakene:

Tiltak:

- Anerkjenne ansattes kompetanse ved å oppfordre til å søke om konservator NMF.
- Gi ansatte muligheter for å forskningstid, enten som en del av en stilling, eller i en periode
- Muligheter for intern og ekstern kompetanseheving
- Tverrfaglig samarbeid og prosjekter internt i museet
- Stimulere ansatte til å skrive årbokartikler og fagfellevurderte artikler
- Samarbeid med andre institusjoner om forskningsprosjekter og PhD-programmer.

5.6 FINANSIERING

Større forskningsprosjekter er avhengig av finansiering.

- Ansatte er ansvarlige for å finne finansieringsmuligheter og søke om forskningsmidler til mindre og større forskningsprosjekter

6.0 INNEN 2025

- 5 ansatte har autorisasjonen NMF-konservator
- 3 fagfellevurderte artikler
- 1 Phd er satt i gang
- 3 publikasjoner (bøker eller utstillingshefter)
- 2 forskningsbaserte utstillinger